

Projekt

16/XIV

z dnia 24 stycznia 2020 r.

Zatwierdzony przez

mgr inż. Marian Czernikarz
24.01.2020

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY OŻAROWICE**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ożarowice na lata 2020-2022

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.), art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2019 r., poz. 1111 ze zm.)

**Rada Gminy Ożarowice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarowice na lata 2020-2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ożarowice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Ożarowice.

Przewodniczący Rady Gminy
Ożarowice

mgr inż. Marian Czernikarz

RADA GMINY
OŻAROWICE
Zbigniew Dąbrowski

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Ożarówice
z dnia 2020 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Ożarówice
na lata 2020-2022**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	4
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	5
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE OŻAROWICE.....	6
2.1. ADRESACI PROGRAMU.....	7
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
2.2.1. DANE OGÓLNE	7
2.2.2. DEMOGRAFIA	8
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA.....	9
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	10
2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE	11
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	11
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	11
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY	24
2.4. BADANIA ANKIETOWE	26
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	26
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH	29
2.5. ANALIZA SWOT	32
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	37
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	41
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	41
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA.....	42
4. REALIZACJA PROGRAMU.....	52
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	52
4.2. FINANSOWANIE.....	52
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	52

WPROWADZENIE

Najogólniej rodzinę określa się jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 poz. 1111 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2020-2022, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2016-2018.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – t.j. Dz. U. 2018 poz. 1600 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – t.j. Dz. U. 2019 poz. 1145) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18 roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16 a 18 rokiem życia).

Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.) normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Problematykę rodzinną podejmują ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny.

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce na lata 2020-2022 będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U z 2019, poz.670 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 668 z późn. zm.),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025 (Załącznik do Uchwały Nr XIX/204/2016 Rady Gminy Ożarówice z dnia 23 sierpnia 2016 r.).

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE OŻAROWICE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Ożarówice została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 30 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 4 ankiety wypełnione przez dyrektorów z placówek oświatowych.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do mieszkańców było 47% kobiet i 50% mężczyzn, natomiast pozostałe 3% badanych nie zadeklarowało swojej przynależności płciowej. Najliczniej reprezentowane były grupy wiekowe 56-65 lat (26,7%), 46-55 lat (16,7%) i 26-35 lat (20%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 20-25 lat (13,3%) oraz poniżej 20 lat, 36-45 lat i powyżej 65 lat (po 6,7%), natomiast 3,2% respondentów nie określiło swojej grupy wiekowej.

Pod względem czasu zamieszkiwania w gminie najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (80%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 17 do 50 lat (20%). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej badanych posiadało wykształcenie średnie (46,7%). Kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (33,3%) oraz podstawowym i gimnazjalnym (po 6,7%). Najmniej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (3,3%), tyle samo respondentów nie określiło poziomu wykształcenia.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
30	kobiety (47%)	poniżej 20 lat	od urodzenia (80%)	wyższe (33,3%)
		36-45 lat		
		powyżej 65 lat (po 6,7%)		
		46-55 lat (16,7%)	od 17 do 50 lat (20%)	średnie (46,7%)
	mężczyźni (50%)	26-35 lat (20%)		podstawowe (6,7%)
		20-25 lat (13,3%)		gimnazjalne (6,7%)
		56-65 lat (26,7%)		zasadnicze zawodowe (3,3%)
		brak deklaracji (3,2%)		brak deklaracji (3,3%)

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”, a także ocenę poprzednio realizowanego programu.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce na lata 2020-2022 są rodziny zamieszkujące teren gminy Ożarówce, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina wiejska Ożarówce położona jest w województwie śląskim, we wschodniej części powiatu tarnogórskiego. Od północy sąsiaduje z miastem Miasteczko Śląskie oraz gminami Woźniki i Koziegłowy, od wschodu z gminą Siewierz, od południa z gminami Bobrowniki i Mierzęcice oraz od zachodu z gminą Świerklaniec.

Gmina zajmuje powierzchnię 45,77 km² i podzielona jest na 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarówce, Pyrzowice, Tapkowice i Zendek. Najliczniej zamieszkiwanym sołectwem są Ożarówce (1 670 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Celiny (228 osób).

Ożarówce położone są w odległości niespełna 20 km od Tarnowskich Gór, czyli stolicy powiatu, 30 km od Katowic oraz 100 km od granicy z Czechami i od Krakowa. System komunikacyjny gminy uzupełniają dobrze rozwinięte sieci dróg powiatowych i gminnych. Długość dróg publicznych

w gminie wynosi 118,471 km (w tym 70,22 km dróg gminnych). Przez jej teren przebiega autostrada A-1, droga ekspresowa S1, a także droga krajowa nr 78 biegnąca od granicy z Czechami w Chałupkach do Chmielnika w województwie świętokrzyskim oraz droga wojewódzka nr 913 łącząca południową część powiatu będzińskiego z portem lotniczym w Pyrzowicach. W odległości 2 km od Ożarowic ulokowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach.

Na terenie gminy istnieje Strefa Aktywności Gospodarczej oraz Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice, które dają możliwości rozwoju sektora handlu i usług, w tym usług okołolotniskowych (transportowych, parkingowych i hotelowych). Największym przedsiębiorstwem w gminie jest Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A., które zarządza lotniskiem. W latach 2016-2018 powstały nowe podmioty gospodarcze, takie jak m.in. Office Support i Stacja Kontroli Pojazdów „Bomar” w Tąpkowicach oraz Hotel Moxi w Pyrzowicach.

Gmina ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, kanalizacyjną oraz gazową. Na jej terenie funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. W latach 2016-2018 w gminie Ożarowice zrealizowano m.in. takie inwestycje, jak: budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w gminie, budowa boiska wielofunkcyjnego w Pyrzowicach, montaż sygnalizacji świetlnej, wyświetlaczy prędkości oraz znaków D-42 i D-43 na terenie gminy, budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Tąpkowicach, remont ul. Kępnej w Niezdarze.

Gmina posiada bazę oświatową, na którą składają się: 4 szkoły podstawowe oraz 4 placówki wychowania przedszkolnego. Na terenie gminy nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspakajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach, posiadający 2 filie biblioteczne: w Ożarowicach i Zendku oraz 7 świetlic wiejskich. Na terenie gminy funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku działający przy BiOK w Tąpkowicach.

Zadania służby zdrowia w gminie realizuje 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz 6 praktyk lekarskich. Na terenie gminy funkcjonuje 1 punkt apteczny.

Propagowaniu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie służą 3 obiekty rekreacyjno-sportowe. Zarejestrowane są 4 kluby sportowe, w tym 1 uczniowski klub sportowy.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje, zlecając im realizację zadań własnych gminy, udzielając wsparcia finansowego, rzeczowego i lokalowego oraz prowadząc doradztwo i konsultacje w sprawach dotyczących realizacji zadań publicznych, a także promując ich działalność na stronie internetowej gminy.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 r. gmina Ożarowice liczyła 5 720 mieszkańców, w tym 2 962 kobiety, które stanowiły 51,78% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 124 osoby na km². W latach 2016-2018 systematycznie rosła liczba dzieci i młodzieży, wahaniom ulegała zarówno liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i liczba osób starszych. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2018 ulegał wahaniom; wynosił on odpowiednio: 20,24%, 19,30% i 20,86%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	994	1 010	1 037
udział w ogólnej liczbie mieszkańców	17,63%	17,92%	18,13%
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 503	3 538	3 490
udział w ogólnej liczbie mieszkańców	62,13%	62,77%	61,01%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 141	1 088	1 193
udział w ogólnej liczbie mieszkańców	20,24%	19,30%	20,86%
liczba mieszkańców ogółem	5 638	5 636	5 720

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Ożarówce przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba urodzeń	58	58	47
liczba zgonów	59	64	53
przyrost naturalny	-1	-6	-6

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
zameldowania spoza gminy	74	62	134
wymeldowania poza gminę	48	68	42
saldo migracji ogółem	26	-6	92

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w gminie Ożarówce utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast liczba zgonów ulegała wahaniom, przy czym liczba zgonów była stale wyższa od liczby urodzeń. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był ujemny. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W latach 2016-2018 r. migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji ulegało wahaniom; w 2016 r. i 2018 r. było dodatnie, natomiast w 2017 r. wykazało wartość ujemną.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy utrzymywała się na takim samym poziomie (po 17 w każdym roku). W analizowanym okresie złożono odpowiednio: 4, 1 i 2 wnioski o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy. W latach 2016-2018 gmina Ożarówce nie posiadała mieszkań socjalnych. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkań komunalnych	17		
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	43		
liczba wniosków złożonych o mieszkania z zasobów gminy	4	1	2
liczba mieszkań socjalnych	0	0	0

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Warto dodać, że w latach 2016-2018 nikt nie korzystał w gminie ze wsparcia w formie dodatku mieszkaniowego, który, po spełnieniu określonych warunków, przysługuje osobom niemogącym pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania z uwagi na trudną sytuację materialną.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 166 osób na koniec 2016 roku, 131 osób na koniec roku następnego, 112 osób na koniec roku 2018. Podobnie, zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W 2016 r. liczba bezrobotnych kobiet była nieznacznie większa od liczby bezrobotnych mężczyzn (86 kobiet w stosunku do 80 mężczyzn). W kolejnym analizowanym roku wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba wyniosła 82 (w stosunku do 49 mężczyzn), podobnie na koniec 2018 r. liczba bezrobotnych kobiet (66 osoby) była większa niż liczba bezrobotnych mężczyzn (46 osób). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych w gminie	166	131	112
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,74%	3,70%	3,21%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	86	82	66
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	51,81%	62,59%	58,93%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

Przedstawione w kolejnej tabeli informacje odnoszą się do stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie tarnogórskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim	7,9%	6,4%	5,3%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	6,6%	5,1%	4,3%
stopa bezrobocia w kraju	8,2%	6,6%	5,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

W latach 2016-2018 powiat tarnogórski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego, stopą bezrobocia, natomiast niższą stopą bezrobocia w stosunku do kraju.

Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych Komisariatu Policji w Pyrzowicach, w 2018 r. na terenie gminy Ożarówice stwierdzono ogółem 77 przestępstw. Do najczęściej popełnianych czynów karalnych należały: kradzieże, kradzieże z włamaniem, przywłaszczenia (25 przestępstw), niealimentacja (21), prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwości (12), złamanie zasad prowadzenia pojazdu (6), znęcanie się fizyczne lub psychiczne (4), kradzież samochodu (4), posiadanie narkotyków (3), oszustwo (1) oraz niszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy (1).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Pyrzowicach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W latach 2016-2018 ich liczba zmniejszała się, najniższy poziom osiągając w 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2016	11	9
2017	11	11
2018	2	2

Dane Komisariatu Policji w Pyrzowicach.

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do spraw Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach w 2018 r. nadzorem kuratora sądowego w postępowaniach opiekuńczych zostały objęte 4 rodziny, w tym 5 rodziców i 8 małoletnich. Nadzorem kuratora sądowego w sprawach o zastosowanie leczenia odwykowego objęte były 4 dorosłe osoby. W 2018 r. nie było natomiast prowadzonych nadzorów nad nieletnimi.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2018 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach do realizacji swoich zadań zatrudniał 6 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 3, pozostali pracownicy – 2. W 2018 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 906 mieszkańców gminy Ożarówice. Tym samym został spełniony wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia

1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Ośrodek Pomocy Społecznej na świadczenia z pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 przeznaczył środki finansowe, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

zakres danych	wielkość wydatków (w zł)		
	2016	2017	2018
ogółem	4 107 558	4 989 306	5 245 665
w tym na świadczenia pomocy społecznej	171 560	205 647	261 357
w tym na świadczenia rodzinne	1 227 345	1 228 986	1 238 359
na zadania własne gminy	598 909	668 853	773 467
na zadania zlecone gminie	3 508 649	4 320 453	4 472 198

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 10. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	91	71	67
liczba rodzin	48	39	38
liczba osób w rodzinach	148	112	100
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	2,62%	1,99%	1,75%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2016-2018 zmniejszała się z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy, który wynosił odpowiednio: 2,62%, 1,99% i 1,75%. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018.

Tabela 11. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

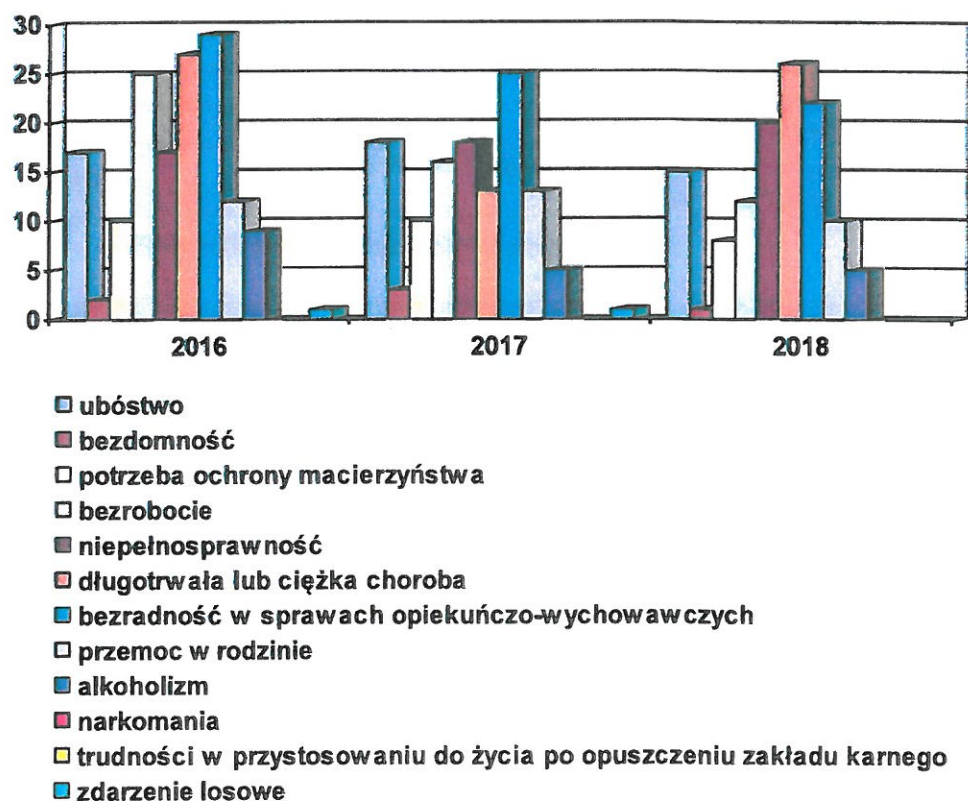
powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ubóstwo	17	18	15	73	46	33
bezdomność	2	3	1	2	3	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	10	10	8	42	38	32
bezrobocie	25	16	12	73	44	28
niepełnosprawność	17	18	20	34	36	39
długotrwała lub ciężka choroba	27	23	26	80	60	57
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	29	25	22	92	66	52

w tym rodziny niepełne	7	6	7	23	19	22
w tym rodziny wielodzietne	9	4	3	47	22	15
przemoc w rodzinie	12	13	10	37	35	30
alkoholizm	9	5	5	19	11	11
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	1	1	0	4	2	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

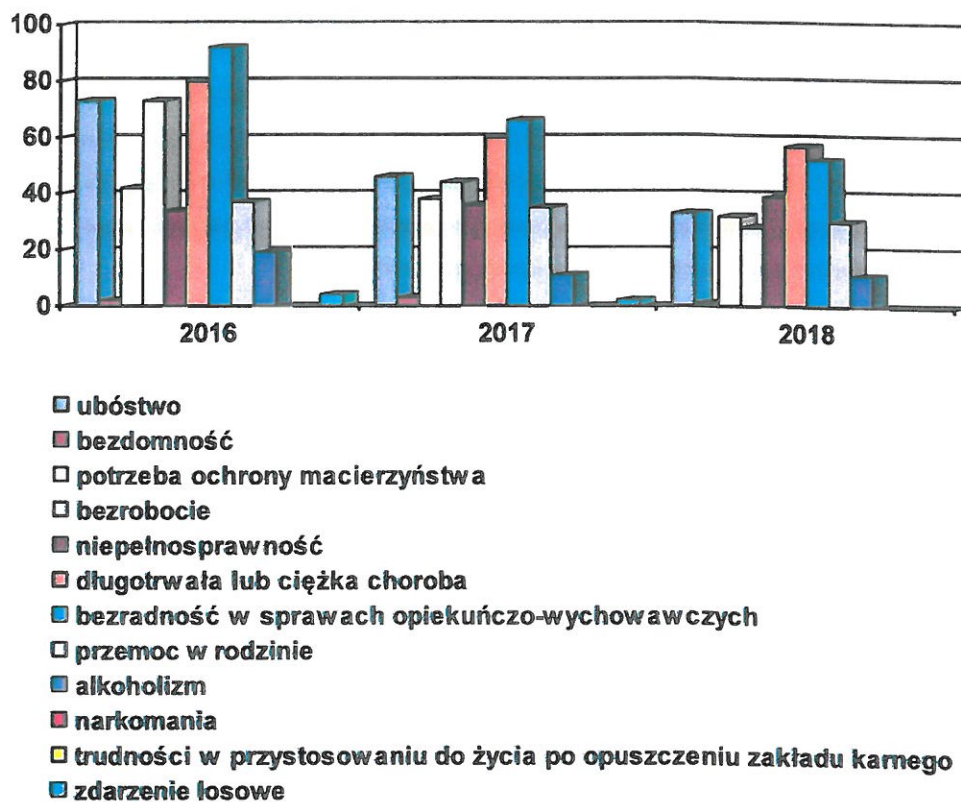
W 2016 roku najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie pod względem liczby rodzin była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (29 rodzin), natomiast w 2018 roku udzielano tej pomocy najczęściej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę (26 rodzin). Podobnie wyglądała ta statystyka w odniesieniu do liczby osób w rodzinach: w 2016 r. najwięcej osób objęto pomocą ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (92), a w 2018 r. ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę (80). Graficzną ilustracją omawianych kwestii są prezentowane poniżej wykresy.

Wykres 1. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby rodzin

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby osób w rodzinach

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2016-2018 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 12. Rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS w Ożarówicach w latach 2016-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
pieniężna	45	39	38	38	35	34	109	95	91
rzeczowa	46	33	30	24	17	17	94	66	59
praca socjalna	X	X	X	111	89	103	289	233	263
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	2	2	1	2	2	1	2	2	1
usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	1	0	0	1
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	1	1	0	1	1	0	4	4
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	4	6	6	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W latach 2016-2018 najważniejszą formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, ulegała wahaniom (z 289 osób w rodzinach w 2016 r., poprzez 233 osoby w rodzinach w 2017 r. do 263 osób w rodzinach w 2018 r.). Ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom była pomoc rzeczowa, która w analizowanym okresie systematycznie malała, osiągając najniższy poziom w 2018 r. – 59 osób w rodzinach. Pomoc ta była świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Istotną formą wsparcia beneficjentów była pomoc finansowa, która zmniejszała się z roku na rok, ze 109 osób w rodzinach w 2016 r. do 91 osób w rodzinach w 2018 r.

Ważnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2016-2018 zawarto odpowiednio: 13, 7 i 3 takie kontrakty.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznanego w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzystało: w 2016 r. – 88 dzieci; w 2017 r. – 82 dzieci, w 2018 r. – 63 dzieci.

Liczba rodzin objętych opieką OPS-u ulegała wahaniom natomiast liczba nowych w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka w latach 2016-2018 z roku na rok wzrastała. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	115	96	106
w tym nowych*) w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka	17	19	25
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	42	33	36
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	7	9	6
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	16	13	13
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1	2	2

*) rodzina, która pojawiła się po raz pierwszy w kręgu zainteresowania ośrodka

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

W analizowanym okresie nieznacznie zmalała liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do:

- rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej,
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,

- rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W 2018 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach zatrudniano 1 asystenta rodziny, który sprawował pieczę nad 1 rodziną dysfunkcyjną. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba asystentów rodziny	0	0	1
liczba rodzin objętych wsparciem	0	0	1
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	0	0	1
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	0	0	8
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	0	0	5 222,57

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług OPS-u doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W 2017 roku przyznano 1 takie świadczenie w gminie Ożarówice.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej **Ośrodek Pomocy Społecznej** przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w latach 2016-2018.

Tabela 15. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 039 732	1 044 543,65	1 079 870,73
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	496	519	499

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Tabela 16. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	2 491	2 649	2 480
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	33	26	14
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	110	75	68
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	50	60	50
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	136	119	114
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	317	428	322
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	267	287	246
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	205	179	157
zasiłek pielęgnacyjny	1 672	1 895	2 026
świadczenie pielęgnacyjne	126	131	151
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	64	48	48
świadczenie rodzicielskie	153	134	130
dodatek dla opiekuna	13	20	12
razem	5 687	6 111	5 880

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W latach 2016-2018 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych wzrastała (1 039 732 zł w 2016 r., 1 044 543,65 zł w 2017 r., 1 079 870,73 zł w 2018 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń ulegała wahaniom (z 2 491 świadczeń w 2016 r., poprzez 2 649 świadczeń w 2017 r. do 2 480 w 2018 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.

Istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej były świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 17. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	22	23	20
liczba przyznanych świadczeń	254	240	220
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	107 733,32	99 000	92 338,71

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2016-2018 OPS wypłacał mieszkańcom gminy, zmniejszała się z roku na rok, ze 107 733,32 zł w 2016 r. do 92 338,71 w 2018 r., systematycznie malała także liczba przyznanych świadczeń.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.) wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach realizował Program Rodzina 500+. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.

zakres danych	2018
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2018 r.)	5 980
w tym na pierwsze dziecko (w sumie w 2018 r.)	1 823
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2018 r.)	491
w tym na pierwsze dziecko (w grudniu w 2018 r.)	132
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2018 r.)	563
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2018 r.	2 980 934,20

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W ramach Programu Rodzina 500+ OPS przyznał mieszkańcom gminy w 2018 r. w sumie 5 980 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 2 980 934,20 zł. Świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W latach 2016-2018 r. wydano w gminie w sumie **110 Kart Dużej Rodziny**. W okresie trzech analizowanych lat objęto tego rodzaju wsparciem łącznie **71** dzieci. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci: w wieku do 18 roku życia; w wieku do 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Karta Dużej Rodziny w gminie Ożarówice w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba wydanych kart	54	26	30
liczba rodzin objętych wsparciem	15	6	5
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	37	16	18

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W 2018 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach wypłacał po raz pierwszy świadczenie „Dobry start”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061).

Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. W gminie Ożarówce tego rodzaju wsparcie trafiło do 515 wnioskodawców i objęło łącznie 684 dzieci. Ogólna wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 205 050 zł.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Ożarówce w latach 2016-2018.

Tabela 20. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2016-2018

wielkość wydatków	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	167 548,48	221 884,43	159 916,43
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1 576,00	762,00	1 271,27
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	3 427,18	7 951,38	4 599,05
razem	172 551,66	230 597,81	165 786,75

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarówicach.

W latach 2016-2018 środki finansowe wydatkowane w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień ulegały wahaniom (z 172 551,66 zł w 2016 r., poprzez 230 597,81 zł w 2017 r. do 165 786,75 zł w 2018 r.).

W latach 2016-2018 wahaniom ulegały zarówno kwoty przeznaczone na walkę z alkoholizmem, jak również środki wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii oraz na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W ramach podejmowanych działań w 2016 r. GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 22 osobami, w 2017 r. z 11 osobami i z 13 osobami w 2018 r. W rozpatrywanym okresie GKRPA występowała do sądu z wnioskami o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 2 osób w 2016 r.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2016-2018 GKRPA kontaktowała się łącznie z 2 osobami dotkniętymi tym problemem (z 1 osobą w 2016 r. i 1 osobą w 2018 r.). W analizowanym okresie GKRPA nie skierowała na terapię ani jednego sprawcy przemocy, nie złożyła także przeciwko żadnemu ze sprawców zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 21. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	22	11	13
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	0	0

liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	1	1	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarowicach.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki). GKRPA organizowała również kolonie letnie dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi. W 2018 r. 16 dzieci wyjechało do Białego Dunajca.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli w 2018 r. 2 procedury „Niebieskich Kart” (sporządzone przez Policję) wśród rodzin z gminy Ożarowice. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieską Kartę” zamknięto w 5 rodzinach. Ze złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny wniosków do Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach, żadnej sprawy nie umorzono. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	13	12	13
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba grup roboczych	51	42	30
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	11	11	2
w tym sporządzone przez Policję	9	11	2
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	10	5	5
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	3	3	8
liczba spraw sądowych	0	2	1
w tym zakończonych wyrokiem	0	1	0
w tym skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	0	0
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	1	1
w tym umorzonych	0	0	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 9 rodzinom (19 osobom w rodzinach) w 2016 r., 5 rodzinom (11 osobom) w 2017 r. i 5 rodzinom (11 osobom w rodzinach) w 2018 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 12 rodzinom (37 osobom w rodzinach) w 2016 r., 13 rodzinom (35 osobom w rodzinach) w 2017 r. i 10 rodzinom (30 osobom w rodzinach) w 2018 r. W analizowanym okresie pomocy z powodu narkomanii nie udzielano.

Poniższa tabela przedstawia listę podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 23. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówice
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
5.	Punkt Prawno-Psychologiczny dla ofiar przemocy w rodzinie i rodzin z problemem alkoholowym	
6.	Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówice w Tapkowicach	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tapkowice
7.	Filia biblioteczna nr 1 w Ożarówicach	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówice
8.	Filia biblioteczna nr 2 w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed”	ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tapkowice
10.	Szkoła Podstawowa w Ożarówicach	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówice
11.	Szkoła Podstawowa w Tapkowicach	ul. Kopernika 2, 42-624 Tapkowice
12.	Szkoła Podstawowa w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
13.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
14.	Przedszkole w Ożarówicach	ul. Tarnogórska 12a, 42-625 Ożarówice
15.	Przedszkole w Tapkowicach	ul. Kopernika 2, 42-624 Tapkowice
16.	Niepubliczne Przedszkole w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
17.	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
18.	Świetlica wiejska w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
19.	Świetlica wiejska w Ożarówicach	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówice
20.	Świetlica wiejska w Ossach	ul. Strażacka 2, 42-624 Ossy
21.	Świetlica wiejska w Celinach	ul. Szmaragdowa 22, 42-625 Celiny
22.	Świetlica wiejska w Niezdarze	Plac św. Floriana 10, Niezdara
23.	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tapkowicach	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tapkowice
24.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Ożarówicach	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tapkowice
25.	Związek Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówice
26.	Komisariat Policji w Pyrzowicach	ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice
27.	Centrum rekreacyjno-sportowe	ul. Strażacka 1, 42-624 Ossy
28.	Obiekt rekreacyjno-sportowy	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówice

29.	UKS „Ożarówce”	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce
30.	LKS „Piast”	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówce
31.	LKS „Tęcza”	ul. Jasione 7a, 42-625 Zendek
32.	Klub Sportowy „LOB”	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówce
33.	Stowarzyszenie „Pomocni”	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówce
34.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pyrzowice	ul. Wolności 46, 42-625 Ożarówce
35.	Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”	ul. Centralna 5, 42-625 Pyrzowice
36.	Stowarzyszenie „Straków” na rzecz Globalnego Rozwoju Osiedla Zendek-Straków	ul. Straków 3, 42-625 Zendek-Straków
37.	Stowarzyszenie Braci Górniczej Gminy Ożarówce	ul. Kościuszki 1, 42-625 Ożarówce
38.	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju lokalnego Zendek	ul. Główna 118, 42-625 Zendek
39.	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Ożarówce	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce
40.	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy”	ul. Dolna 49, 42-624 Niezdara
41.	Stowarzyszenie Lotniskowych Służb Ratowniczo-Gaśniczych	ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice
42.	Stowarzyszenie Zwykłe Ochrony Dziedzictwa Gminy Ożarówce „Solidarni Razem”	ul. Wodna 30a, 42-624 Niezdara
43.	Ochotnicza Straż Pożarna Ożarówce	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce
44.	Ochotnicza Straż Pożarna Celiny	Męczenników 24a, 42-625 Celiny
45.	Ochotnicza Straż Pożarna Niezdara	pl. Floriana 10, 42-624 Niezdara
46.	Ochotnicza Straż Pożarna Ossy	ul. Strażacka 2, 42-624 Ossy
47.	Ochotnicza Straż Pożarna Pyrzowice	ul. Wolności 74, 42-625 Pyrzowice
48.	Ochotnicza Straż Pożarna Tapkowice	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tapkowice
49.	Ochotnicza Straż Pożarna Zendek	ul. Główna 118, 42-625 Zendek
50.	Desantowa Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza	Przysieki 4, 42-625 Ożarówce

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych działających w gminie, podmiotów realizujących zadania placówek wsparcia dziennego, placówek kultury oraz klubów sportowych i obiektów sportowo-rekreacyjne w gminie.

Tabela 24. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	214	23
w tym przedszkola	3	174	17
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	1	40	6

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Tabela 25. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoła podstawowa	4	502	83

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Poniższe tabele przedstawiają podmioty realizujące zadania placówek wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.

Tabela 26. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba dzieci objętych wsparciem
opiekuńcze (w tym koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze)	7	brak danych

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Tabela 27. Placówki kultury w gminie w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	5 434	9
świetlice	1	51	0
biblioteki i filie	3	788	5

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Tabela 28. Kluby sportowe i obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2018 r.

liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych	3
liczba klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi)	4
w tym liczba uczniowskich klubów sportowych	1

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

W 2018 r. w gminie Ożarówce funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego oraz związek wyznaniowy - Sala Królestwa Świadków Jehowy w Pyrzowicach. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 29. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego i związki wyznaniowe w gminie w 2018 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. św. Barbary	ul. Tarnogórska 35 A, 42-625 Ożarówce
2.	Parafia pw. św. Stanisława	ul. Główna 91, 42-625 Zendek
3.	Parafia pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny	ul. Wolności 58A, 42-625 Pyrzowice
4.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela	ul. Zwycięstwa 44, 42-624 Tapkowice
5.	Sala Królestwa Świadków Jehowy	ul. Nowowiejska, 42-625 Pyrzowice

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Parafie rzymskokatolickie w gminie Ożarówce należą do diecezji sosnowieckiej metropolii częstochowskiej. W strukturach Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu (ul. Wawel 19, 41-200 Sosnowiec), działa Wydział Duszpasterstwa Rodzin, którym kieruje ks. Grzegorz Koss (tel. 32 269 51 70, e-mail: rodzina@sosnowiec.opoka.org.pl). W ramach Duszpasterstwa Rodzin Diecezji Sosnowieckiej działa Diecezjalne Centrum Służby Rodzinie i Życiu w Sosnowcu, Katolickie Stowarzyszenie Rodzin Wielodzietnych oraz Wspólnota par niesakramentalnych „Drogi nadziei”. Żadna z parafii z terenu gminy nie prowadzi poradni życia rodzinnego.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Ożarówce obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe: Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Tarnowskich Górach w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 30. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	0	0
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	0	0
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Tarnowskich Górach wynika, że w analizowanym okresie wyłącznie w 2016 r. w 1 rodzinie zastępczej przebywało 1 dziecko z terenu gminy. Jeśli chodzi o placówki opiekuńczo-wychowawcze, to w latach 2016-2018 nie umieszczono tam i nie przebywały w nich dzieci z terenu gminy.

Mieszkańcy gminy Ożarówce korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom gminy.

Tabela 31. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	10	11	10
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dorosłym mieszkańcom gminy (powyżej 16. roku życia)	45	37	53
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	18	21	27
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	22	11	21
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	5	5	5

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom, jak i osobom dorosłym z gminy Ożarówce, ulegała

wahaniom. Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 32. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	17	18	20
liczba osób łącznie w rodzinach	34	36	39

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach. W roku szkolnym 2017/2018 zostało objętych wsparciem 75 osób, w tym: 14 dzieci w wieku przedszkolnym, 59 uczniów szkoły podstawowej oraz 2 uczniów gimnazjum.

Tabela 33. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Ożarówice usytuowane poza gminą

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej	
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	
4.	Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach	ul. Bytomska 8, 42-600 Tarnowskie Góry
5.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Towarowa 1, 42-600 Tarnowskie Góry
6.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry
7.	Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej d/s Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach	ul. Opolska 17, 42-600 Tarnowskie Góry
8.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Modelarska 10, 40-142 Katowice
9.	Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej SP ZOZ	ul. Karłuszowiec 11, 42-600 Tarnowskie Góry
10.	Warsztat Terapii Zajęciowej	ul. Szkolna 8, 42-660 Kalety-Drutarnia
11.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Pyskowska 34, 42-674 Łubie
12.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Trautmana 4, 41-946 Piekary Śląskie
13.	Dom Pomocy Społecznej Stowarzyszenia na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych Fizycznie, Intelaktualnie „Pomocna Dłoń”	ul. Strzelców Bytowskich 450, 41-935 Bytom
14.	Dom Pomocy Społecznej Caritas Diecezji Gliwickiej w Wiśniczach	ul. Wiejska 42a, 44-187 Wielowieś
15.	Schronisko dla bezdomnych „Oaza”	ul. Dąbrowska 205, 42-504 Będzin-Łagisza

Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

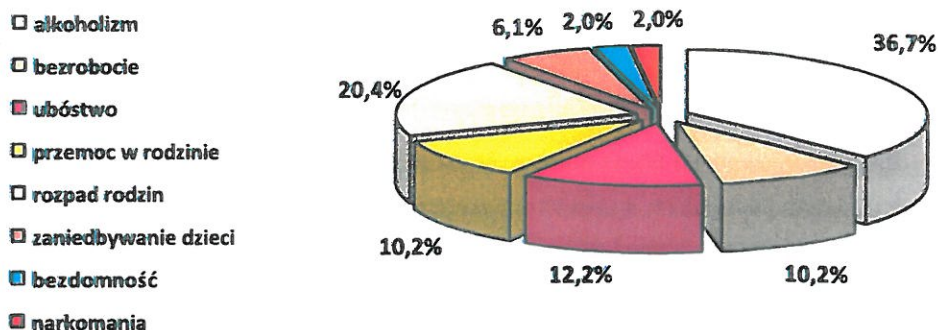
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 30 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Zdecydowanie najczęściej respondenci wymieniali alkoholizm (36,7%), a w dalszej kolejności rozpad rodzin (20,4%), ubóstwo (12,2%), przemoc w rodzinie oraz bezrobocie (po 10,2%), zaniedbywanie dzieci (6,1%), oraz bezdomność i narkomania (po 2,0%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

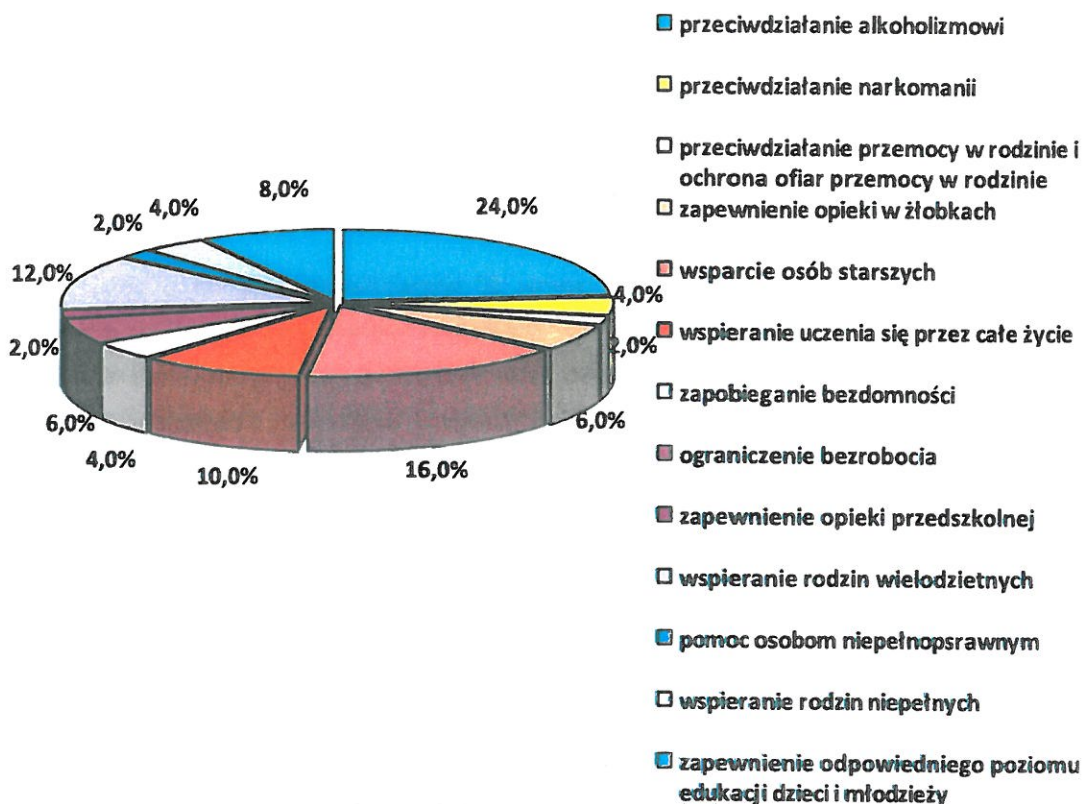
Wykres 3. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, aby poprawić jakość życia rodzin. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 4. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

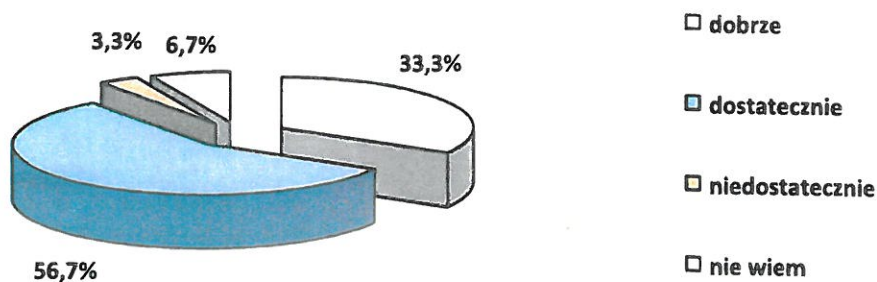
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (24%), wsparcie osób starszych (16%), wspieranie rodzin wielodzietnych (12%), wspieranie uczenia się przez całe życie (10%), zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (8%), zapewnienie opieki w żłobkach oraz ograniczanie bezrobocia (po 6%). Ponadto w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie ubóstwu, przeciwdziałanie narkomanii, zapobieganie bezdomności, wspieranie rodzin niepełnych (po 4%) oraz zapewnienie opieki przedszkolnej, pomoc osobom niepełnosprawnym, przeciwdziałanie przemoc w rodzinie (po 2%).

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły także poznać opinie mieszkańców gminy na temat oceny oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Oferta opieki nad dziećmi do lat 3 została oceniona negatywnie. Według aż 56,7% badanych potrzeby mieszkańców w tym zakresie nie są zaspokajane. Tylko 10% badanych było przeciwnego zdania, a 33,3% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Oferta opieki przedszkolnej w gminie została oceniona pozytywnie przez 33,3% uczestników badania. Jednocześnie 26,6% ankietowanych stwierdziło, że nie zaspokaja ona potrzeb w tym zakresie. Ponad 40% pytanych nie wyraziło opinii w tej kwestii.

Większość (56,7%) ankietowanych oceniła ofertę edukacyjną szkół w gminie jako dostateczną, a kolejne 33,3% respondentów uznało ją za dobrą. Tylko 3,3% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje wykres.

Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?

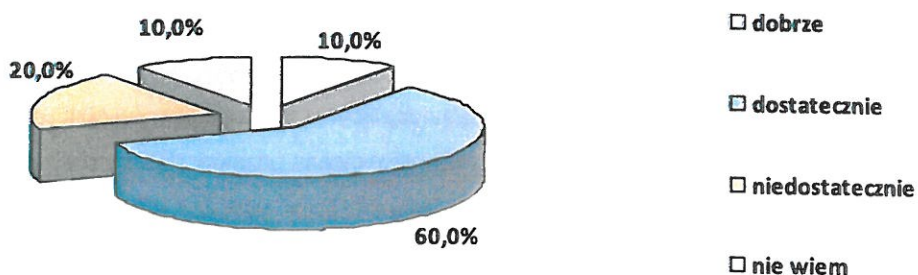

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Na pytanie dotyczące atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie 53,3% respondentów odpowiedziało, że jest ona dostateczna, a kolejne 23,3% badanych przyznało, że jest dobra. Niewiele ponad 13% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdecydowana większość badanych pozytywnie oceniła ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. Jako dobrą lub dostateczną uznało ją 83,3% respondentów. Odm inną opinię wyraziło tylko 6,6% ankietowanych.

Zdaniem 60% respondentów oferta ochrony zdrowia w gminie jest dostateczna, a według 20% jest ona dobra. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

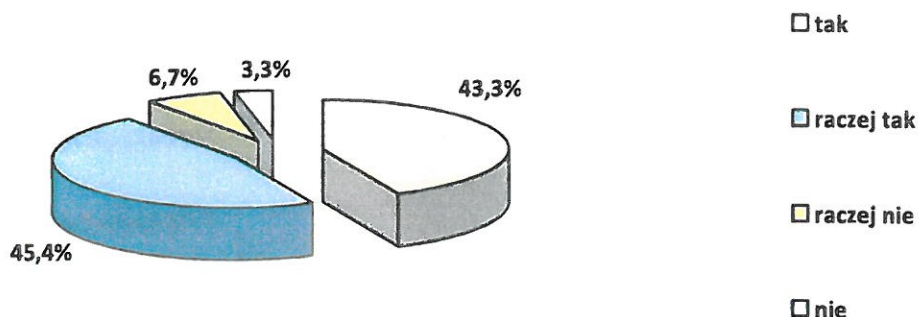
Wykres 6. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (88,7%) ankietowanych stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Odmienne go zdania było 11,3% respondentów. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, kościół, następnie organizacje pozarządowe, sołtysów i rady sołeckie.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyły również badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Pomogły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym. Do analizy przedłożono 4 ankiety przekazane z następujących placówek oświatowych:

- Szkoły Podstawowej im. Michała Okurzałego w Tąpkowicach (liczba uczniów: 174, liczba nauczycieli: 25),
- Szkoły Podstawowej w Ożarowicach (liczba uczniów: 116, liczba nauczycieli: 23),
- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Zendku (liczba uczniów: 165, liczba nauczycieli: 24),
- Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Pyrzowicach (liczba uczniów: 43, liczba nauczycieli: 16).

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie placówki zapewniają opiekę pielęgniarską, logopedyczną oraz opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Prowadzą również dożywianie uczniów (z tej formy pomocy korzysta 11 dzieci). Trzy z czterech placówek zatrudniają pedagoga, psychologa i doradcę zawodowego, zapewniają uczniom dostęp do Internetu i dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne.

Placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, matematyczne, przyrodnicze. Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne i rewalidacyjne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 34. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	0
sięganie po alkohol	0
sięganie po narkotyki	0
niszczenie mienia szkolnego	1
kradzieże na terenie szkoły	0
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	3
udział w grupach negatywnych	0
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1
autoagresja	1
ucieczki z domu	0
przestępczość ujawniona	0
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej stwierdzanych wśród uczniów zachowań negatywnych należała dyskryminacja w grupie rówieśniczej. Stwierdzono również pojedyncze przypadki niszczenia mienia szkolnego, autoagresji i agresji w grupie rówieśniczej oraz przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. Zdecydowana większość (75%) uczestników badania oceniła, że w ostatnich trzech latach nie nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych.

Tabela 35. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie dziecka	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc w rodzinie	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili przypadki bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Połowa przedstawicieli ankietowanych placówek nie zaobserwowała

wzrostu przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów w ostatnich trzech latach. Reszta nie wyraziła opinii w tej kwestii.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Uczestnicy badania uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania klasowe, wywiady, konsultacje indywidualne, organizowane są spotkania i rozmowy z wychowawcami, pedagogiem, a także przedstawicielami różnych instytucji i specjalistami, m.in. policjantami, psychologami, prowadzona jest także pedagogizacja rodziców. Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu placówek, realizując wspólne inicjatywy szkolne i środowiskowe oraz pomagając przy organizacji imprez, uroczystości i wycieczek szkolnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Komendę Powiatową Policji oraz Sąd Rejonowy.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły

Uczestnicy badania wskazali na udział uczniów w ogólnopolskich akcjach i programach profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa, uzależnień czy cyberprzemocy. Wskazali także na potrzebę rozwijania kompetencji społecznych poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła, w oparciu o ścisłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. pomoc materialną, głównie w formie bezpłatnego dożywiania.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawiciel ankietowanej placówki wymienił m.in. pedagogizację rodziców, wsparcie wychowawców, nauczycieli i dyrekcji, obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, zachęcanie rodziców do konsultacji ze specjalistami, a także kierowanie i pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi, funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Działania konieczne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów uczniów

Określając działania niezbędne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów uczniów, uczestnicy badania wskazywali na konieczność kontynuowania dotychczasowych działań, przede wszystkim na ścisłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zdaniem respondentów należy także przeprowadzić ankiety skierowane do uczniów i rodziców w celu właściwego zdiagnozowania problemów występujących w środowisku szkolnym i domowym.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie, zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne, kapitał społeczny i ludzki.

OBSZAR PROBLEMOWY 1. RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • dysponowanie placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uświadczających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • funkcjonowanie Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce z filiami bibliotecznymi oraz klubów i zespołów sportowych • dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna oraz ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych • skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży i podejmowanie z nimi współpracy (np. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” oraz kluby i zespoły sportowe) • zapewnianie rodzinom odpowiedniego dostępu do wsparcia psychospołecznego i prawnego • realizowanie działań edukacyjno -	• brak mieszkania chronionego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak żłobków na terenie gminy • słaby dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania nauki na poziomie ponadpodstawowym • niewystarczająco dostosowana do potrzeb młodzieży szkół podstawowych oferta spędzania czasu wolnego • niewielkie zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży • nieodpowiedni dostęp do opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej • brak monitoringu we wszystkich sołectwach gminy • niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród rodziców i nauczycieli - wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie - podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	
szanse	zagrożenia
- zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej - sytuacja finansowa gminy wystarczająca na zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji - silne więzi rodzinne oraz rodziny wielopokoleniowe w gminie - zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny - zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego - pozyskanie środków zewnętrznych na funkcjonowanie programów i projektów skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży - zwiększenie dostępności opieki medycznej, w gminie, w tym specjalistycznej - zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie - niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia	- zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin - rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych - zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego - wzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci - brak możliwości tworzenia przez gminę placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży - niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej - niedostosowana do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie - zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie - niezmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie - utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi - rozluźnienie więzi społecznych - upadek autorytetów i wartości moralnych - rosnąca skala zjawiska rozpadu rodzin wśród ludzi młodych - występowanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży - ograniczony potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania przemocy w regionie - relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie - słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą - obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej - rosnąca skala problemu spożywania alkoholu, w tym przez młodzież - przyzwolenie na picie alkoholu ze strony środowiska lokalnego - utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych

OBSZAR PROBLEMOWY 2. ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • funkcjonowanie placówek leczenia uzależnień w Tarnowskich Górach, Gorzycach i Lublińcu • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze	• niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom
szanse	zagrożenia
• wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze	• stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich

OBSZAR PROBLEMOWY 3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • zachęcanie mieszkańców przez samorząd gminy do podejmowania inicjatyw lokalnych • upowszechnianie informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę OPS-u • empatia pracowników pomocy społecznej • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu • duża liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w zakresie krzewienia kultury • prężna działalność w gminie kół gospodyń wiejskich, jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz klubów i zespołów sportowych	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • nieodpowiednie warunki lokalowe OPS-u • brak wsparcia w ramach tzw. pomocy sąsiedzkiej • niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej • ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • znikome zainteresowanie wolontariatem
szanse	zagrożenia
• potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców • wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • dysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego	• niezmnijająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną • wzrastająca liczba mieszkańców wymagających specjalistycznego wsparcia, w tym umieszczenia w domu pomocy społecznej • zbyt duże obciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierną biurokracją przyczyniające się do doznawania syndromu wypalenia zawodowego • zbyt niska świadomość władz gminy w zakresie roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • niekorzystny wizerunek pomocy społecznej • niewielkie zaangażowanie mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli biznesu oraz kościołów i związków wyznaniowych, w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych

MOCNE I SŁABE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ	SZANSE I ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
Lokalizacja na terenie gminy Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice	Bliskość aglomeracji śląskiej
	Duży potencjał inwestorów w regionie
Bardzo korzystny układ komunikacyjny gminy	Dalszy rozwój Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice oraz infrastruktury około lotniskowej
	Rozwój inwestycji w ramach międzygminnej strefy aktywności gospodarczej
Niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie	Dalszy rozwój sektora handlu i usług
Brak noclegowni w gminie oraz standaryzowanych usług dla osób bezdomnych	Dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji
Brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych	Dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców
	Dostęp do europejskich rynków pracy
Organizowanie w gminie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych	Rosnący poziom wykształcenia i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe młodego pokolenia mieszkańców gminy
Funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych	Niska opłacalność produkcji rolnej
Ciekawa oferta kulturalna dla seniorów	Niechęć i brak motywacji osób długotrwale bezrobotnych do zmiany swojej sytuacji
Upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy	Rosnąca liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia
Brak w gminie klubu seniora i domu dziennego pobytu	Problem uzależnień wśród osób bezrobotnych i bezdomnych
Brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie	Niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych
Niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych	Możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
Deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu	Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Tarnowskich Górach
	Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie, rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej, utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła zagrożenia, jak np. wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki oraz stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia, poprawa stanu środowiska naturalnego, niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niezmnijająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, zbyt duże obciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierną biurokracją przyczyniające się do doznawania syndromu wypalenia zawodowego.

Z kolei po stronie szans odnajdziemy potencjał gminy zapewniający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy, wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy. Należy także zwrócić uwagę na mocne strony, dostrzegane w tym obszarze, jak podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, doświadczona i podnosząca kwalifikacje zawodowe kadra OPS-u, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce na lata 2020-2022, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej

stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 4, co wskazuje na zrealizowanie większości założeń programowych.

Zespół wskazał trudności, jakie napotkano w realizacji założeń programowych oraz osiągnięcia, jakie odnotowano, a dodatkowo określił przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania.

1. Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- niewystarczające zasoby lokalowe w porównaniu do nakładanych zadań,
- niewystarczająca liczba pracowników socjalnych powodująca nadmierne obciążenie pracą i pojawienie się syndromu wypalenia zawodowego,
- niewystarczająca współpraca jednostek z terenu gminy na rzecz programu.

2. Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną,
- zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny,
- zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych,
- wzmacnianie więzi rodzinnych m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych,
- wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne,
- integrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę,
- udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim,
- upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym,
- kontynuowanie akcji charytatywnych na rzecz rodzin ubogich oraz promowanie wśród rodzin zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw i samopomocy,
- udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej,
- zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększanie dostępności wsparcia specjalistycznego,
- zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji,
- monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie,
- prowadzenie działań profilaktyczno - informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości,

- patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia miejsc parkingowych ,
- podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania,
- zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej w gminie,
- organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno - wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie,
- rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w tym świetlic wiejskich,
- zwiększenie dostępności kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły,
- rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności,
- upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,
- podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- współpraca z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy do rodziny biologicznej.

3. Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- ustanowienie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń,
- rozwijanie w gminie mieszkalnictwa komunalnego w tym socjalnego,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej.

4. Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną,
- zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny,
- zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji,
- wzmacnianie więzi rodzinnych m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych,
- zintegrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę,
- udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim,
- upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym,

- udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej,
- zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego,
- zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji,
- monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie,
- patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia miejsc parkingowych,
- podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania,
- zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej w gminie m.in. poprzez uelastycznienie czasu pracy placówek przedszkolnych oraz zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3,
- zwiększenie dostępności kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły,
- wzbogacanie ofert zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
- rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności,
- upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,
- współpraca z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy do rodziny biologicznej.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- **Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.** Jego celem jest wzmocnienie sieci asystentów rodziny, zatrudnianych w gminach, do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, objęto w/w pomocą 2 rodziny.
- **Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020” (realizowany do 2018 roku).** Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.
- **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.** Cel Programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy

żywnościowej w formie paczek lub posiłków.

- **Program Ochrony Grupy Wsparcia „Niezapominajka” dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.** Wspomaganie osób niepełnosprawnych w aktywnym uczestnictwie w życiu lokalnej społeczności oraz godnym i racjonalnym spędzaniu czasu wolnego. Grupa docelowa składa się z dziewięciu osób z niepełnosprawnością wraz z ich rodzinami.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT, jak również wnioski płynące z oceny realizacji założeń poprzednio realizowanego Programu pozwoliły na opracowanie założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce na lata 2020-2022. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Ożarówce na lata 2020-2022 jest następujący:

Poprawa kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w gminie.

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNOSZENIE JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ WSPIERANIA RODZINY.					
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty	
Monitorowanie warunków życia oraz dysfunkcji i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie.	2020-2022	UG RG OPS GKRPA ZI placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia	- liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją	- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin	
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2020-2022	OPS UG PUP NGOs lokalne media	- liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba ofert pracy, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- aktywizowanie członków rodzin dotkniętych bezrobociem do zmiany swojej sytuacji życiowej - zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze społeczno-bytowej	
Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz w postaci świadczeń.	2020-2022	OPS UG	- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin	
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2020-2022	OPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich	

Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2020-2022	placówki kultury NGOs OPS UG PCPR	- liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru	- poszerzenie możliwości i poprawa skuteczności wsparcia oferowanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2020-2022	UG RG OPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2020-2022	UG RG OPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie

Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2020-2022	OPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy - osiąganie zamierzonych zmian w funkcjonowaniu rodziny - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem	marginalizacji rodzin wielodzietnych
Dostosowanie liczebności kadr pomocowych pracujących z rodzinami i dziećmi do aktualnego zapotrzebowania.	2020-2022	UG RG OPS	- liczba pracowników socjalnych - liczba asystentów rodziny	- poprawa efektywności udzielanego wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin	

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Zapewnienie właściwego poziomu i jakości procesu kształcenia i wychowania w placówkach oświatowych.	2020-2022	UG placówki oświatowe PPPP	- liczba szkoleń i kursów dla nauczycieli - liczba uczestników	- podwyższenie kwalifikacji kadr pedagogicznych - osiąganie lepszych efektów kształcenia i wychowania - podniesienie poziomu wiedzy uczniów szkół na terenie gminy
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2020-2022	UG RG	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi

	2020-2022			opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2020-2022	UG placówki oświatowe placówki kultury		- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2020-2022	UG placówki oświatowe		- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.	2020-2022	placówki oświatowe GKRPA OPS PPPP		- liczba i rodzaj programów profilaktycznych - liczba uczestników	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych - eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2020-2022	UG RG placówki oświatowe NGOs		- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2020-2022	UG RG placówki oświatowe placówki kulturalne jednostki sportowo-rekreacyjne jednostki organizacyjne gminy NGOs		- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np.	2020-2022	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne		- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania

z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.		OPS NGOs			
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2020-2022	placówki oświatowe placówki kultury OPS NGOs Kościoł		- liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY, PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2020-2022	OPS UG placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs PPPP Kościoł		- liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących prawidłowo funkcjonującą rodzinę - liczba warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie - liczba uczestników podjętych akcji o charakterze edukacyjno-wychowawczym	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2020-2022	UG RG OPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł		- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

				- integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2020-2022	ZI GKRPA OPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR	- liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Podjęmowanie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień oraz przestępczości i jej skutków.	2020-2022	GKRPA OPS ZI UM placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs	- liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2020-2022	placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury świetlice OPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPPP PSSE	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży

Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2020-2022	UG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- zwiększenie wiedzy na temat kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży - możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia
Podjęmowanie działań w celu poprawy dostępu do opieki pielęgniarstwa i stomatologicznej w przedszkolach i szkołach.	2020-2022	UG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj podejmowanych działań - liczba dzieci objętych opieką	- poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań specjalistycznych dla mieszkańców gminy.	2020-2022	UG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.	2020-2022	placówki oświatowe GKRPA ZI OPS Policja PPPP	- liczba zajęć - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych

				- budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podjęmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.	2020-2022	placówki oświatowe Policja	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie monitorowania i patrolowania obszarów gminy, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.	2020-2022	UG RG Policja	- liczba podjętych działań - liczba podjętych interwencji	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze poprzez realizację odpowiednich inwestycji w infrastrukturze dróg.	2020-2022	UG RG Policja	- liczba zrealizowanych inwestycji drogowych	- poprawa bezpieczeństwa rodzin i dzieci - podniesienie komfortu życia mieszkańców

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2020-2022	UG RG OPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia świątlice NGOs Kościoł	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - zapobieganie marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu rodzin - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2020-2022	UG RG OPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPPP	- rodzaj i liczba podjętych działań	- poprawy efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy

Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2022	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba procedur Niebieska Karta	- przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą
--	-----------	--	---	--

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPPP – Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Rada Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu przedstawi Wójtowi Ożarów Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018	10
Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018	10
Tabela 8. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018	11
Tabela 9. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	12
Tabela 10. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	12
Tabela 11. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	12
Tabela 12. Rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS w Ożarówicach w latach 2016-2018	14
Tabela 13. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej	15
Tabela 14. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018	16
Tabela 15. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	16
Tabela 16. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	17
Tabela 17. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018	17
Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.	18
Tabela 19. Karta Dużej Rodziny w gminie Ożarówice w latach 2016-2018	18
Tabela 20. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2016-2018	19
Tabela 21. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	19
Tabela 22. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018	20
Tabela 23. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	21
Tabela 24. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)	22
Tabela 25. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2018/2019)	22
Tabela 26. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie gminy w 2018 r.	23
Tabela 27. Placówki kultury w gminie w 2018 r.	23
Tabela 28. Kluby sportowe i obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2018 r.	23
Tabela 29. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego i związki wyznaniowe w gminie w 2018 r.	23
Tabela 30. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018	24
Tabela 31. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	24
Tabela 32. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018	25
Tabela 33. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Ożarówice usytuowane poza gminą	25
Tabela 34. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2018/2019	30
Tabela 35. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	30
Wykres 1. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby rodzin	13
Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 z uwzględnieniem liczby osób w rodzinach	14
Wykres 3. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uciążliwie się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?	26
Wykres 4. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	27
Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?	28
Wykres 6. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	28
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	29

Uzasadnienie

Na mocy art. 176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019, poz. 1111 ze zm.) rada gminy otrzymała delegację ustawową do opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 wskazanej ustawy rada gminy uchwalając gminny program wspierania rodziny bierze pod uwagę potrzeby z zakresu wspierania rodziny i realizacji zadań określonych w ustawie.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

